

ZAGREB

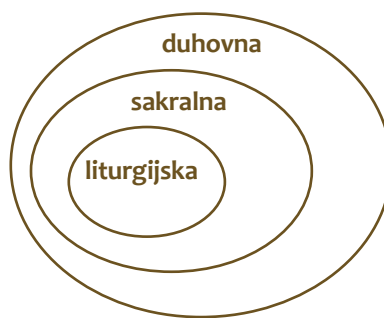
Glazbeane srijede u Dugavama

Od ožujka 2014. u župi sv. Mateja apostola i evanđelista u zagrebačkim Dugavama održavaju se *Glazbene srijede*. Riječ je o nizu predavanja s radionicama koja se održavaju prve srijede u mjesecu nakon večernje mise, a namijenjene su svim vjernicima, s ciljem zajedničkoga promišljanja o crkvenoj, a osobito liturgijskoj glazbi te posvješćivanja činjenice da je glazba u liturgiji znak, a ne ukras.

Dosada su održana četiri susreta. Tema prvoga je bila *Što je duhovna, što sakralna, a što liturgijska glazba*, drugoga *Ulazna pjesma*, treće *Glazbene srijede* u gostovao je Sead Ivan Muhamedagić, s predavanjem *Zašto i kako pjevati u crkvenom zboru*, a četvrto predavanje, na temu *Kyrie eleison*, s radionicom, kao i prva dva puta, održao je župni crkveni glazbenik Tihomir Prša.

Prve *Glazbene srijede* nakon uvoda, u kojem su razjašnjeni ciljevi susreta, uz kratak povijesni pregled potvrda o liturgijskom pjevanju, okupljenima je predložen razvitak pojma *musica sacra* te razlika između pojmova *duhovna*, *sveta* i *liturgijska glazba*, koja je prisutna tek poslije II. vat. koncila. Sveta glazba je, prema *Naputku Kongregacije za Bogoštovlje o koncertima u crkvama*, iz 1987. godine, »ona koja se nadahnjuje na tekstu *Svetoga pisma* ili liturgije ili koja doziva u pamet Boga, Blaženu Djevicu Mariju, svetce ili Crkvu«. Treba razli-

kovati duhovnu i svetu glazbu. Glazbenu literaturu izazvanu osjećajima nazivamo duhovnom glazbom, ali ona nije osposobljena za liturgiju te nalazi mjesto u izvanliturgijskim slavljenjima. To su skladbe koje nisu zamišljene za liturgijsku službu. Jedino liturgijska glazba posjeduje prikladna obilježja za liturgijsko slavlje zajednice: službeni tekst, točnu pripadnost onomu što se slavi, pripadnost liturgijskom vremenu, sklad s liturgijskim propisima, objektivnost, razumljivost...



Zatim su, uz glazbene primjere, razjašnjene vrste liturgijske glazbe: gregorijansko pjevanje, pučka crkvena popijevka, polifonija i instrumentalna glazba te aktivno sudjelovanje vjernika u liturgijskom slavlju, koje se ostvaruje se u tišini, dijalogu s predvoditeljem slavlja, poklicima te pjesmi i glazbi, dakle nutarnju i vanjsku aktivnost. Susret je završio učenjem himna *Bog oprosnik*, skladatelja Ljubomira Galetića.

U uvodnom dijelu drugoga susreta, pod nazivom *Pjevani dijelovi mise: ulazna pjesma*, sabranima je protumačena razlika između promjenjivih i nepromjenjivih pjevanih dijelova mise, nakon čega su imali prigo-

du čuti koja je uloga ulazne pjesme. Slavlje je nemoguće početi a da se prije okupljenima ne omogući da izraze svoju dušu. Pjesma nije jedina mogućnost toga izražaja, ali je najizražajnije i najučinkovitije neposredno sredstvo. To nije pjesma koja bi morala završiti u trenutku kada svećenik dođe k oltaru, jer ona je poglavito izražaj službe zajednice. Ulazna pjesma treba trajati onoliko koliko je potrebno da bi se izrazilo jedinstvo okupljenih koji kliču Kristu. Ulazna antifona u liturgiju ulazi razvojem skupine pjevača pod imenom *schola*, tj. krajem 5. i početkom 6. st. Prije toga misa je započinjala pozdravom i čitanjima. Nakon što su okupljeni poslušali gregorijansku ulaznu pjesmu *Laetentur cor querentium Dominum – Neka sa raduje srce onih koji traže Gospodina*, govorilo se je o funkciji ulazne pjesme. Opća uredba *Rimskoga misala* kao vlastitu funkciju ulazne pjesme navodi četiri vidika: 1. otvaranje slavlja; 2. poticanje jedinstva okupljenih; 3. uvođenje u otajstvo liturgijskoga vremena ili blagdana; 4. praćenje hoda svećenika i poslužitelja. Na kraju, za vrijeme radionice, vježbalo se pjevanje ulaznih pjesama *Pepelnice* i *Velikoga četvrtka*.

Književni prevoditelj, pjesnik i publicist Sead (Ivan) Muhamedagić osebujni glazboljub, s dugogodišnjim iskustvom zbornoga pjevača, održao je treće predavanje. Dragocjeno iskustvo, najvećim dijelom stečeno u zagrebačkom ansamblu »Collegium pro musica sacra«,



izvorište je misli na kojima se temelji izlaganje *Zašto i kako pjevati u zboru*, priređeno 7. svibnja.

Pjevanjem u zboru vjernici upoznaju sklad i ljepotu duhovne glazbe. Zajedničko muziciranje s jedne strane uzdiže ljudsko biće i obnavlja u njemu unutarnjega čovjeka, omogućujući da se u njemu nastani dragi Bog. Njemu na slavu, ljudima na radost pjeva skupina ljudi koja je ujedno i pjevački zbor i okupljena zajednica koja pod okriljem duhovne (sakralne i liturgijske) glazbe raste i napreduje, kako na umjetničkom, tako i na vjerničkom planu. Uz pjevanje se ljudi međusobno upoznaju, razmjenjujući vrjednote i iskustva po kojima siva svakodnevica trajno ustupa mjesto osmišljenu bogozovnomu životu. Laički crkveni zborovi još uvijek su nedovolj-

no iskorištena platforma, na kojoj ima dovoljno mjesta za raznorazne inicijative i aktivnosti kojima se Crkva u sveobuhvatnu smislu toga slojevitog pojma uprisutnjuje u društvo kao prevažan nosivi stup kršćanskoga života, koji znalački odolijeva kojekakvim krizama, lutanjima i sličnim izazovima suvremene stvarnosti. I dok je pitanje zašto, uza svekoliku kompleksnost dovoljno transparentno, pojavljuju se u vezi s pitanjem *kako* stanovite nejasnoće o kojima se u svakodnevnoj zborarskoj praksi nedovoljno razmišlja. Zborni pjevač svojim se pjevanjem utapa u sklad što se nadaje iz strukturiranosti glazbe koja se izvodi. U tom svojevrsnom žuborenju glazbenoga skladnoglasja svaki je pjevač dragocjena »kap u slapu«. Zborovođa ima zadatak pomoći svakomu pjevaču da što bolje

kultivira svoj vlastiti pjev, kako bi se na primjeren način združio sa slavopojem, koji je uvijek istodobno i molitva i pjesma. Stoga je itekako važno da zborni pjevač svojim muziciranjem u zboru u podjednakoj mjeri nasljeđuje zakonitosti prođuhovljena muziciranja, kao i u obitelji stečene, školovanjem učvršćene i vjeronaukom produbljene zasade i spoznaje koje ga primarno određuju kao časna čovjeka i gorljiva kršćanina. Na taj se način zborni pjevač kao pojedinac i zbor kao molitveno-pjevačka zajednica približavaju glazbi koja je – kako kaže poznata Schubertova solo popijevka *An die Musik*, »u nebu ... boljeg doba mjesto«. Na primjeru te svojevrstne himne tonske umjetnosti pojašnjene su najvažnije misli toga izlaganja, nakon kojega se razvila dinamična i sadržajna rasprava.

FRANZ SCHUBERT: AN DIE MUSIK (D 547, Tekst: Franz von Schober)

Du holde Kunst, in wieviel grauen Stunden,
Wo mich des Lebens wilder Kreis umstrickt,
Hast du mein Herz zu warmer Lieb' entzündet,
Hast mich in eine bessre Welt entrückt!

Oft hat ein Seufzer, deiner Harf' entflossen,
Ein süßer, heiliger Akkord von dir,
Den Himmel besserer Zeiten mir erschlossen,
Du holde Kunst, ich danke dir dafür!

MUZICI (D 547, prepj.: S. Muhamedagić)

O muziko, u času tuge često,
U žića divlji obruč kad sam spet,
Ti ljubavlju mi vrelom prožmeš srce,
Povedeš me u neki bolji svijet!

Iz harfe tvoje izvija se često
Taj slatki uzdah, sveti akord tvoj!
U nebu to je boljeg doba mjesto!
O muziko, čuj hvale usklik moj!
Muziko, ti čuj usklik moj!

Napomena: Ta je pjesma himna tonske umjetnosti koju zovemo glazbom – zbog njezina skladnoglasja. Ta uzvišena umjetnost više je od zvukovnog sklada. Božanskoga je podrijetla, pa joj odatle i dolazi ime glazba – ime nad svim imenima! (S. M.)

Tema četvrte *Glazbene srijede* je bila Zaziv »Kyrie eleison«. Najprije su rastumačeni biblijski temelji toga zaziva. U *Sep-tuaginti*, najstarijem prijevodu *Biblije* s hebrejskoga na grčki,

nastalom između 3. i 2. st. pr. Kr., *Kyrios* je prijevod imena Bog, Jahve, a *eleison* je vapaj za milošću od najstarijih vremena. Tim vapajem započinjala je i završavala molitva. U prvim kršćanskim vremenima *Kyrie, eleison* i *maranatha* (Gospodine, dođi) su bili himnički pripjevi (tzv. responzoriji) koje su kršćani pjevali na svojim sastancima slaveći Krista kao Boga. *Kyrie, eleison* postoji u grčkoj liturgiji već u 4. st., a u rimsku je uveden potkraj 5. i početkom 6. st.

najprije u Rim, a onda i u druge dijelove zapadne Rimske Crkve. Narav toga poklika može biti ili *pokajnička* ili *aklamacijska*, što vidimo iz naravi tropa (umetaka) u tekst *Gospodine, smiluj se*. Pjesma *Kyrie* – teološki gledano – je više ispovijedanje i priznavanje Božjega milosrđa, negoli ispovijedanje grijeha! *Kyrie* redovito pjevaju svi vjernici, ali naizmjenice: zbor ili pjevač i zajednica. Susret je završen pjevanjem gregorijanskih i suvremenih pjesama *Kyrie, eleison*.

ZAGREB

Haydnovih Sedam posljednjih riječi Spasitelja na križu u klavirskoj verziji

»Ispunjeno je! Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj!« posljednje su riječi Spasitelja našega na križu, koje je ispjevao tenor vlč. Ivan Bingula, uz klavirski duo Konstilije Nikolić Markote i Vesne Šepat Kutnar, na promociji CD-a Josepha Haydna *Sedam posljednjih riječi Spasitelja na križu*, održanoj 6. lipnja 2014. u Dvorani društva skladatelja u Zagrebu.

Promociju je otvorila Nikolina Mazalin, glavna urednica »Croatie records«, koja je i kao umjetnica, magistrica solo pjevanja i kao glavna urednica te izdavačke kuće prepoznala je taj uradak kao hvale vrijedno klasično djelo. Teološko tumačenje poruke muke i Spasiteljevih riječi u ozračju pedesetnice iščekivanja Duhova dao je na poseban način dekan Katoličkoga bogoslovnoga fakulteta prof. dr. sc. Tonči Matulić. On je predstavio umjetnike koji

su snimili taj trajni audio zapis, pijanistice i profesorice na Institutu za crkvenu glazbu Albe Vidaković, Konstiliju Nikolić Markotu i Vesnu Šepat Kutnar, koje u klavirskom duu surađuju nekoliko godina. Posebnom srčanošću predstavio je tenora biserne boje glasa vlč. Ivana Bingulu. Zauzimajući se za podršku i poticaj svim umjetničkim nastojanjima svojih kolega, vodstvo Katoličkoga bogoslovnoga fakulteta, na čelu sa dekanom prof. dr. sc. Tončijem Matulićem, prodekanicom prof. dr. sc. Ružicom Razum i prodekanom doc. dr. sc. Nenadom Malovićem svojim su prisustvom i na toj promociji dali posebnu, hvale vrijednu podršku.

Umjetnički osvrt na to klasično Haydnovo djelo, s repkusijama na glazbenu epohu u kojoj je djelo nastalo i glazbeni stil iz kojeg je ta obrada djela za klavir četveroručno, s tumačenjima glazbenoga sadržaja i



izvođačke interpretacije, na poseban način predstavila je povesničarka umjetnosti Bosiljka Perić Kempf, koja je i napisala predgovor knjižici izdana audio zapisa. Za ostvarenje CD-a zaslužni su mnogi, među kojima valja istaknuti snimatelja Luku Rojca i producenta Joška Krivića, urednika izdanja Davora Drezgu i slikara Zvonimira Šepata, čija se djela *Kruna muke* i *Pobjeda nad zlim* prikazuju na ovitku CD-a.

Notno izdanje djela *Sedam posljednjih riječi Spasitelja na križu* Josepha Haydna, u obradi Luisa Winklera, nakladnika i obradivača iz 19. stoljeća ugledalo



je svjetlo pozornice na poticaj mr. art. Miroslava Martinjaka, tadašnjega predstojnika Instituta za crkvenu glazbu. Djelo je klavirski duo Konstilije Nikolić Markote i Vesne Šepat Kutnar izveo integralno na otvorenju ciklusa *Pasijske baštine* u Muzeju »Mimara« 2010. g., dok su

pjevane riječi tada izvodili vokalni trio bogoslova Ivana Bingule, Martina Krizmanića i Ivana Golubića. Druga integralna izvedba zatim, sljedeće godine izvedena je u Pastoralnom centru Alojzije Stepinac u Županji, također u okviru *Pasijske baštine*. Taj CD predstavlja krunu

i završetak jedne višegodišnje suradnje umjetnika pijanistica Konstilije Nikolić Markote, Vesne Šepat Kutnar i tenora vlč. Ivana Bingule, kao prvi nosač zvuka u nas u kojem je Haydnovih *Sedam posljednjih riječi Spasitelja na križu* zabilježeno u klavirskoj verziji.

Split

Devetnica u čast sv. Dujmu

I ove je godine devetnica u čast sv. Dujmu, 28. travnja – 5. svibnja 2014., bila ispunjena lijepim i zanimljivim koncertima te sadržajima vezanima uz veliki kulturni događaj – 800. godišnjicu postavljanja vratnica splitske katedrale, djelo velikog majstora Andrije Buvine.

Koncertne je večeri, kao i ranijih godina, otvorio mandolinski orkestar »Sanctus Domnio«, dojmljivim izvedbama skladbi A. Vivaldija, R. Calacea, Ž. Brkanovića i T. Kalebića, pod vodstvom Vladimira Lukasa. Posebnu je pozornost plijenila izvedba Vivaldijeva *Koncerta za dvije mandoline*, s vrlo muzikalnim solistima Zrinkom Bakić i Davorom Krkljušom, učenicima Glazbene škole Josipa Hatzea u Splitu. Starijim mandolinistima prethodio je nastup mlađega ansambla, »Anđeli svirači«, predvođen Tonkom Juranović Matulić.

Druga je večer ponudila nastup Splitskoga djevojačkoga komornoga zbora, čiji je sastav, u odnosu na ranija razdoblja, vidno smanjen. Zbor brižno i uredno vodi Danica Zaić, ali potrebna mu je obnova kako bi imao budućnost, što mu od



srca želimo, tim više što je u Splitu, gradu bogate zborne tradicije, zborova sve manje. Vokalni je sastav na orguljama podržao Pero Prosenica.

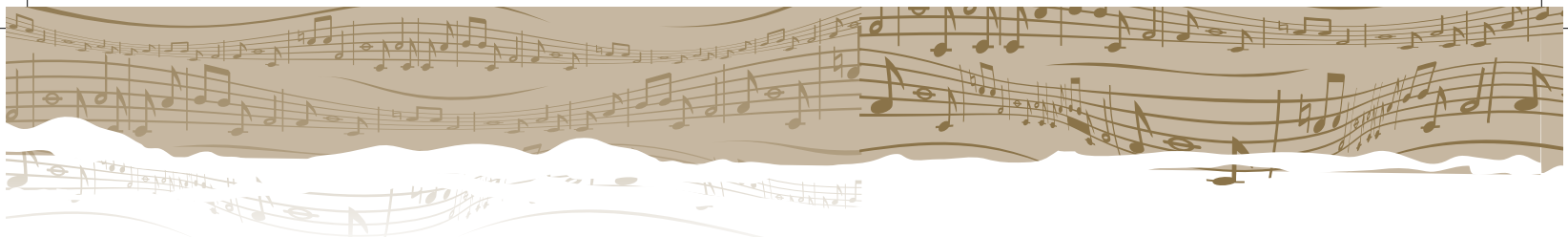
Treći je koncert predstavio vrhunac zbornoga pjevanja – Komorni sastav »Vox animae« s dirigentom Tomislavom Veršićem. Svi koji prate rad toga najboljega splitskoga zbora zamijetili su puno novih pjevača, pa je, tim više, uspješan nastup upravo obećavajući. Vrlo homogen zvuk i sjajno ozračje svake skladbe potvrda je kvaliteta i nadahnuta rada, prožeta radošću i vedrinom.

S osobitim smo zanimanjem dočekali nastup Komornoga zbora »Regina angelorum« Hrvatske katoličke misije iz Beča. Vodi ga s. Filipa Mlakić, a di-

rigent je Josip Terze, student bečkoga konzervatorija. Podržan instrumentalnim ansamblom studenata Umjetničke akademije i učenika Glazbene škole Josipa Hatzea, zbor se predstavio s nekoliko lijepih skladbi.

Nastupili su i crkveni pučki pjevači iz Kaštel Sućurca i Kaštel Lukšića, svjedočeći o vjernom i brižnom čuvanju od zaborava starih južnih hrvatskih sakralnih napjeva. Veseli što među vremešnim pjevačima ima popriličan broj mladih, a to je залог očuvanja naše vrijedne baštine i u budućnosti.

I ove je godine, na radost svih zaljubljenika kraljice glazbala, upriličen orguljski koncert. Priredila ga je Jacinta Jakovčević, Hrvatica iz Australije. U dojmlji-



vu i maštovitu izričaju s uspjehom nam je predstavila velike majstore orgulja, a izvela je i zanimljivu improvizaciju na duhovne teme.

Središnji događaj cijele desetnice bio je oratorij *Vrata vjere* Šime Marovića. Izniman posjet svjedočio je o velikom zanimanju za praizvedbu djela za soliste, četveroglasni mješoviti zbor, orkestar i orgulje. Glazbeno djelo na stihove Ante Mateljana posvećeno je prekrasnim i iznimno vrijednim drvenim vratnicama katedrale, postavljenima prije 800 godina (1214.), majstorskim ostvarenjem Andrije Buvine, značajnim hrvatskim romaničkim spomenikom. Oratorij je izveo zbor splitske katedrale i solisti: tenor Vinko Maroević

(majstor A. Buvina), sopranistica Marija Bubić Jaman (Lucija), bariton Josip Alajbeg (splitski nadbiskup Bernard), dok je Glas bio povjeren Anti Mateljanu. U orkestru su svirali splitski akademski glazbenici, a na orguljama s. Mirta Škopljanac Mačina. Velikim izvedbenim sastavom ravnao je skladatelj Šime Marović. Riječ je o djelu povijesne vrijednosti za Split i Splitsko-makarsku nadbiskupiju, a to je bio vidljivo snažan poticaj uspjeljoj izvedbi. Glazbeni izričaj Šime Marovića temelji se na dalmatinskom pučkom pjevanju, ali i harmonijski smjelijim suglasjima – upravo srastanje tradicionalnoga i novoga daje draž i zanimljivost skladateljskom govoru. Prinos svih sudionika izvedbe zahtjevna i slo-

jevita djela zaslužio je iskrene čestitke, prigovorili bismo tek (s obzirom na malen prostor) mjestimično preglasnu orkestarskom zvuku (limeni puhači). Brojni su slušatelji radosnim i dugim pljeskom nagradili izvođače za uloženi trud.

Bio je to vrlo dojmljiv završetak niza glazbenih večeri u desetnici sv. Dujmu, koji su uspjeli popuniti splitsku prazninu koncertnih događanja. Predstavljene je sadržaje najavljivala i tijekom večeri vodila Tea Knez. Ove ih je godine u većini, nažalost, obilježio slabiji posjet publike nego proteklih godina. Šteta, jer ponuđeni su nam vrijedni i značajni događaji, koji su obogatili splitsku kulturnu ponudu.

Tatjana Alajbeg

ZAGREB

Služenje Gospodinu u radosti vjere

Dvjestotinjak crkvenih pjevača i voditelja crkvenih zborova okupilo se u ponedjeljak 9. lipnja 2014. u prostorima Nadbiskupijskoga pastoralnoga instituta u Zagrebu kako bi zajedno promišljali o službi koja im je povjerena u Crkvi. Duhovnu obnovu u organizaciji Nadbiskupijskoga pastoralnoga instituta i Hrvatskoga društva crkvenih glazbenika predvodio je zagrebački pomoćni biskup mons. dr. Ivan Šaško.

Nakon pjevanje molitve i uvodnih pozdrava predsjednice HDCC-a s. Domagoje Ljubičić, riječi dobrodošlice ravnatelja NPI-ja mons. dr. Tomislava Markića te članice Upravnoga

odbora HDCC-a prof. Jelice Bojić uslijedilo je promišljanje biskupa Ivana o naravi i svrsi liturgijske glazbe te o njenim služiteljima u liturgiji – crkvenim glazbenicima, ističući temeljne značajke liturgijske glazbe: služenje, rast u vjeri, jedinstvo i iskazivanje hvale Gospodinu.

Uspoređujući liturgijsku glazbu prije i poslije II. vatikanskoga koncila, osvrćući se na VI. poglavlje iz dokumenta *Sacrosanctum Concilium*, u kojem stoji: »Sveta će glazba biti to svetija što se tješnje poveže s liturgijskim činom, bilo da ugodnije izrazi molitvu, bilo da promiče jednostavnost, bilo da svete obrede obogati većom svečanošću...«, poručio je pjevačima da rastu u duhovnosti

II. vatikanskoga koncila, vodeći brigu o tome da pjevanje u liturgiji uvijek bude služenje. »Kada pjevanje u liturgiji postaje služenje?« pita biskup Ivan i daje jasan odgovor: »Onda kada se služi Bogu a ne sebičnim interesima ili interesima »publike« – okupljene zajednice vjernika. Kako prepoznati kriterije služenja? Jednostavnim odgovorom na pitanje: Činim li to iz sebičnosti ili iz velikodušnosti služenja? Koji su motivi koji nas vode u služenju? Odgovarajući na ta pitanja može se jasno prepoznati je li naše pjevanje u liturgiji služenje.« Nadalje biskup ustvrđuje da i najljepše pjevanje u liturgiji ne znači nužno služenje. Potrebno je da svatko sebi odgovori na ta